

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

-

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Riistahallintolain 26 §:ssä säädetään hallintomenettelystä Suomen riistakeskuksessa ja riistanhoitoyhdistyksissä. Kyseisen lainkohdan mukaan julkisten hallintotehtävien hoitamiseen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Riistahallintolakia voitaneen pitää erityislakina suhteessa julkisuuslakiin, mikä osaltaan monimutkaistaa laintulkintaa.

Riistakeskusta on pidettävä julkisuuslaissa tarkoitettuna viranomaisena, käytännössä siis riistahallintolaissa säädetty rajaisi julkisuuslain soveltamista. Myös riistanhoitoyhdistyksissä julkisten hallintotehtävien hoitamiseen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Julkisuuslaissa puolestaan on todettu, että mitä viranomaisesta säädetään, koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa.

Työryhmä ei pitänyt perusteltuna avustuksilla pääasiassa toimivien yleishyödyllisten oikeushenkilöiden, kuten yhdistysten ja säätiöiden sisällyttämistä soveltamisalaan. Riistanhoitoyhdistysten toiminta rahoitetaan pääasiassa metsästäjiltä kerättävillä riistanhoitomaksuvaroilla ja yhdistyksen toiminta perustuu talkootyöhön. Riistanhoitoyhdistyksen

käytännön toimintaa hoitaa yleensä yksi osa-aikaisessa työsuhteessa oleva toiminnanohjaaja oman toimensa ohella. Suhteessa resursseihin, julkisuuslain soveltamista julkisten hallintotehtävien hoitamiseen riistanhoitoyhdistyksissä voidaan pitää suuresti kuormittavana. Julkisuuslain tulkitsemiseen tarvittavaa oikeudellista osaamista ei riistanhoitoyhdistyksissä useinkaan ole.

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

-

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

-

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaationne näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

-

2 luku

-

3 luku

-

4 luku

Kannamme huolta henkilötiedoista, joihin onkin mietinnössä kiinnitettykin erityistä huomiota. Asiakirjamme eivät välttämättä sisällä henkilörekistereitä, useimmiten ne sisältävät kuitenkin ns. julkisia henkilötietoja. Riskit henkilötietojen väärinkäyttämisestä ovat kasvaneet. Jaamme myös asiakkaidemme huolen heidän tietojensa laajasta leviämisestä nykyisenkaltaisessa tietoyhteiskunnassa.

Osa myöntämistämme poikkeuslupapäätöksistä julkaistaan anonymisoituna nettisivuillamme. Tästä huolimatta päätöksiin, oletettavasti henkilötietoihin, kohdistuu suurta kiinnostusta, sillä saamme julkiseen näkymään päätyvistä poikkeusluvista usein myös julkisuuslain nojalla asiakirjapyyntöjä. Nähdäksemme henkilötietojen luovuttaminen on usein turhaa julkisuuslain tarkoituksen toteutumisen kannalta, ja vastoin tietosuojaperiaatteita. Tämän vuoksi ehdotettu 15 § on nähdäksemme tarpeellinen. Ehdotettu muotoilu on kuitenkin liian tulkinnanvarainen. Ehdotamme pykälää muutettavaksi siten, että oletuksena olisi henkilötietojen poistaminen ja niiden luovuttaminen vain silloin, kun niiden luovuttamiselle voitaisiin katsoa olevan peruste. Tietosuojaperiaatteet olisi syytä yletää siis myös ns. julkisiin henkilötietoihin.

Viranomaisten suhtautuminen ennakoiviin asiakirjapyyntöihin tuntuu vaihtelevan. Meillä jatkuvien asiakirjapyyntöjen tekeminen on ollut mahdollista ilman pyynnön ajallista rajaamista. Näiden pyyntöjen hallinnointi käsin on kuitenkin haastavaa. Joka kerta, kun pyynnön kattama yksittäinen asiakirja valmistuu, ennakkollisen pyynnön olemassaolo tulee kyetä havaitsemaan, ja tällöin soveltaa myös julkisuuslain 14 §:n mukaista menettelyä. Yksinkertaisin vaihtoehto olisi kieltää ennakkolliset asiakirjapyyntöt. Vaihtoehtoisesti tulisi säännellä sitä, kuinka pitkälle tulevaisuuteen asiakirjapyyntö voi esittää tai kuinka kauan se voi olla kerrallaan olla voimassa. Mikäli jatkuvat pyyntöt halutaan kuitenkin mahdollistaa myös jatkossa, pitäisi asiakirjapyyntö tehty velvoittaa uudistamaan pyyntönsä määräajoin ja ilmoittamaan samassa yhteydessä mahdollisesti muuttuneet yhteystietonsa.

Mikäli asiakirjapyyntö tai -pyyntöt yhdessä aiheuttavat kohtuutonta haittaa viranomaistoiminnalle, tulisi siitä/niistä voida kieltäytyä.

5 luku

-

6 luku

Salasapitoperusteiden selkeys ja ajantasaisuus tulisi selvittää kokonaisrviinnissa. Tulkinnanvaraisuus tulisi minimoida. Pykälän kohtien soveltaminen vaatii moninaista osaamista. Tehokkuus ja yhdenmukainen tulkinta vaatii yksityiskohtaista säätelyä.

7 luku

Viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Tiedonsaantioikeudet olisi aina syytä kirjata lakiin. Suostumuksen rinnastumisesta lakisääteiseen tiedonsaantioikeuteen tulisi tehdä linjaus. Myös suostumukselle asetettavia vaatimuksia tulisi miettiä tarkasti, jotta suostumusta voitaisiin tosiasiaassa käyttää salassa pidosta poikkeamisen perusteena.

8 luku

-

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

-

Harju Saana
Suomen Riistakeskus